

Foto: Peter Chvoštek

Zlomený plán nás nezlomí!

Najobľúbenejšou časťou roka pre nás všetkých sú asi letné prázdniny. Teda okrem Vianoc samozrejme. Celý školský rok čakáme na leto, ktoré je synonymom nových a vzrušujúcich zážitkov, spoznávania nových miest a zaslúženého relaxu. Po desiatich mesiacoch tvrdej práce máme chuť zabudnúť na každodennú školskú rutinu, cestovať, spoznávať nové miesta, ich kultúru, ochutnať ich atmosféru i kuchyňu. Takto to bolo aj so mnou. Nevedela som sa dočkať prázdnin. Snívala som kam pôjdem, čo všetko uvidím. Tradične sme mali s rodinou naplánované výlety po Slovensku a po rokoch, keď som pre pandémiu nebola v zahraničí, som sa tešila, že si užijem leto pri mori.

Brat zase túžil navštíviť Paríž. To bol celkom slušný základ super prázdnin. Pomaly sme plánovali, čo, kedy a kde uvidíme. A potom sa to stalo... Brat si zlomil členok a plány boli fuč! Obaja sme na vlastnej koži pocítili, že latinské príslovie „Homo proponit, Deus disponit“ (u nás známe ako „Človek mieni, pán Boh mení“) naozaj platí. Najskôr prišlo veľké sklamanie z pokazených prázdnin, ale vzápätí sme si spomenuli na múdre slová našej obľúbenej pani učiteľky angličtiny Ludmily: „Ak plán ‚A‘ nefungoval, abeceda má ďalších 25 písmen!“ ...dokonca až 204, ak miluješ Japonsko ako ja. :-) A tak sme sa pustili do nového plánovania prázdnin. Ne prekročíme ním síce hranice

Slovenska, niekedy ani mesta, či nášho bytu, ale to vôbec nevadí. Veď zaujímavé aktivity si pri troche fantázie a snahy vieme vyčariť aj doma. A vlastne, viac ako na mieste mi záleží na ľuďoch, s ktorými čas prázdnin trávim. Veď ani to najzaujímavejšie miesto na svete by som si nevedela úplne vychutnať sama. A naopak, s tou správ-

nou spoločnosťou sa zabavím perfektne aj doma na gauči. Toto leto ma naučilo, že aj keď sa plány doslova zlomia, nemôžeme nechať, aby to zlomilo nás. Veď ako sa hovorí: všetko zlé je na niečo dobré, menej je niekedy viac, každý problém má aj svoje riešenie a zo všetkého sa môžeme poučiť. Tak Vám do druhej polovice prázdnin želim, aby ubiehala čo najpomalšie, aby ste stihli uskutočniť všetky Vaše plány a sny, ale ak sa to náhodou nepodarí, nebuďte smutní a naplánujte si niečo lepšie. RAZ PLÁN URČITE VYJDE ALEBO VYJDE NIEČO EŠTE LEPŠIE AKO BOL VÁŠ PLÁN!

Ariana Ceres Tehambak,
10 rokov,
redaktorka Novín DUK

Slovenský Homér, po ktorom je pomenovaný asteroid 39880 / Prečo aj tie najstaršie divadelné hry môžu byť modernými inscenáciami? / Prednáška: Prečo je internet dobrý sluha a zlý pán? / Barbie / Barbie nikdy nezostarne / Počuli ste už o prekliatom dieťati? / Hra tohto týždňa!

Slovenský Homér, po ktorom je pomenovaný asteroid 39880

Pavol Dobšinský patrí k najznámejším osobnostiam na Slovensku. Jeho meno poznajú už malé deti a určite ho netreba predstavovať ani Vám, milí študenti a študentky. Všetci isto viete, že ide o najznámejšieho zberateľa slovenských ľudových rozprávok. Určite by ste vedeli nielen vymenovať niekoľko z nich, ale viaceré aj prerozprávať. Niektoré rozprávky, ktoré pre nás zobieral, máme doslova vryté v pamäti, pretože nám ich rozprávali a čítali naši rodičia, starí rodičia, učitelia, poznáme ich z rozhlasu aj televízie. Ale vedeli by ste o Pavlovi Dobšinskom pove-

dať aj niečo viac? Napríklad kedy sa narodil, kde žil, prečo začal ľudovú slovesnosť zbierať a čomu inému sa ešte venoval? Ak nie, pokúsím sa Vám ho stručne predstaviť. Všetci ho poznáme pod menom Pavol Dobšinský, ale jeho celé meno je Pavol Emanuel Dobšinský. Narodil sa pred takmer 200 rokmi (16. marca 1828) v Slavošovciach (dnešný okres Rožňava) v rodine evanjelického farára. Ako 22 ročný študoval aj za farára, neskôr začal robiť asistenta farárovi-etnografovi, a tak sa dostal k zbieraniu a vydávaniu slovenskej ľudovej slovesnosti. Pracoval aj ako redaktor, profesor slovenského jazyka a literatúry a posledných takmer 25 rokov svojho života bol kňazom v Drienčanoch (okres Rimavská Sobota), kde ako 57 ročný zomrel na silný zápal pľúc. Mal dvoch synov, väčšinu svojho života strávil na rodnom Gemeri. Okrem toho, že sa už od študentských čias venoval folklo-

ristike (zbieral ľudové rozprávky, piesne, príslovia, hádanky, hry, obyčaje a povere, ktoré vydal vo viacerých dielach), písal aj vlastnú literárnu tvorbu – najmä poéziu, patril medzi Štúrovcov, prekladal európske diela, vydával časopis, recenzoval almanachy a bol editorom. Aktívny chlapík, nemyslite? Na sklonku života vydal *Prostonárodné slovenské povesti (1880-1883)*, ktoré sú jeho najznámejším dielom a my ho dodnes poznáme pod názvom *Slovenské ľudové rozprávky*. Jedna z nich – *Ružová Anička* bola dokonca zaradená medzi 100 najkrajších rozprávok sveta! V ankete RTVS ho zvolili za 70. najväčšieho Slováka, má svoju pamätnú izbu v Slavošovciach, je po ňom pomenovaná škola, bol vyobrazený v sochách a na pamätníkoch, je po ňom dokonca pomenovaný asteroid medzi Marsom a Jupiterom! Vladimír Mináč, známy slovenský prozaik, ho nazval slovenským Homé-

rom (jeden z najznámejších gréckych básnikov z čias pred našim letopočtom), pretože Dobšinský vyrozprával príbehy svojho ľudu. Nik nepochybuje, či a čím si to zaslužil. Vieme, že bez neho by sme tie krásne (a niekedy aj veľmi strašidelné) rozprávky dnes už nepoznali. A komu nestačí si tie rozprávky iba prečítať a predstaviť vo svojej fantázii, môže ich zažiť aj na vlastnej koži. Treba sa len vybrať na nezabudnuteľný prázdninový výlet do rozprávkovej dedinky Habakuky na Donovaloch. Tam svet opísaný v rozprávkach Pavla Dobšinského naozaj oživa a spolu s ním oživa aj odkaz a dielo jedného z najznámejších Slovákov v našej histórii. Verím, že aj touto formou sa uchová pre ďalšie generácie ako súčasť nášho národného bohatstva.

Adam Cadmon Tchambak,
11 rokov,
redaktor Novín DUK

Prečo aj tie najstaršie divadelné hry môžu byť modernými inscenáciami?

V poradí štvrtá prednáška Detsekej Univerzity Komenského, ktorú odprednášal súčasný slovenský divadelný režisér a dramaturg doc. Marián Amsler ArtD., bola venovaná divadelným hrám. Teda jej koreňom, najstarším divadelným hrám

vôbec. Už od dôb Antického Grécka divadlo doslova kvitlo a prosperovalo. Vzniklo v súvislosti s kultovými oslavami boha Dionýza, ktoré sa postupne zmenili na každoročné veľkolepé oslavy s hranými predstaveniami tragédií a komédií

v podobe súťaže. V Antickom Grécku boli totiž najdôležitejšie práve tieto dva dramatické druhy: tragédia a komédia. A áno, dodnes sa inscenujú diela tých najväčších gréckych tvorcov tragédií a komédií. Veľmi dobrými príkladmi sú

napríklad Aischylova Oresteia alebo Sofoklova Antígona. Inscenátori ich uvádzajú, pretože stále majú čo povedať súčasnému divákovi/diváčke aj v 21. storočí. Treba si tieto diela uchovať a nezanevrieť na ne.

red.

Prednáška: Prečo je internet dobrý sluha a zlý pán?

doc. Ing. Marián Šimko, PhD.

Marián Šimko je zástupca riaditeľky Kempelenovho inštitútu inteligentných technológií a vedúcim výskumného tímu zaoberajúceho sa spracovaním prirodzeného jazyka (NLP). Venuje sa automatickému spracovaniu textových dát, ktoré pribúdajú každým dňom závratným tempom. Jeho tím spolupracoval

na vytvorení prvého verejného veľkého slovenského jazykového modelu SlovakBERT, pomáha firmám vyvíjať riešenia pre lepšie spracovanie slovenčiny, a momentálne participuje vo viacerých európskych projektoch zameraných na spracovanie textu. Predtým pôsobil aj ako programátor, a bol vý-

skumníkom a prodekanom pre štúdium na Fakulte informatiky a informačných technológií Slovenskej technickej univerzity v Bratislave. Je vášnivým hráčom Scrabble a Wordle. Počas nasledujúcej prednášky Marián Šimko rozpovie študentom a študentkám DUK prečo je internet dobrý sluha, ale zlý pán.

red.

Foto: Internet

Barbie

Foto: Internet

Bola som, videla som, počula som, premýšľala som. Dovoľte mi prosím napísať zopár vlastných postrehov. Keď sa svet dopočul, že Greta Gerwig, režisérka silných ženských drám, pripravuje film podľa najznámejšej bábiky sveta, okamžite si získala pozornosť. Tú, ale umocňovala s poriadnou dávkou „ružovej“ a ohromujúcim marketingom. Keď sa rozhodnete pre tento film, obrňte sa, prosím, dávkou trpezlivosti a otázniky v hlave zažeňte do úzadia. Tie sa totižto budú objavovať počas celého filmu, napríklad či je to gýč alebo kultový film, či tej ružovej, Barbie a Kena nie je až moc...

Rozprávačkou filmu je Helen Mirren. S dôrazom na fiktívny a reálny svet. No a potom je tu Ken. Iba Ken, ktorého profesiou je pláž. Dejová línia bola načrtnutá už skôr. No, s hlavnou hrdinkou počas celého filmu sa začnú diať nečakané veci. V strede filmu Ken objaví patriarchát a Barbie naopak emócie. V Los Angeles sa nachádza naozajstná spoločnosť Mattel, ktorej bábika patrí. Barbie utiekla z ihriska a celé vedenie spoločnosti vyráža na lov. To je ďalšia dejová línia. Film nám ukazuje, že každý máme aj zraniteľnú stránku. Každý sa môže cítiť osamelo. Môžeme skrývať tvrdosť, alebo ju naopak ukazovať. Tieto silné témy si každý môže vybrať sám. A to všetko na rozhraní plastického a reálneho sveta. Avšak tiež vo filme nájdeme scény so silne feministicky ladenými tónmi. Bábika Barbie bola určite preloMOVou, pomohla v emancipácii. Toto sa snažila vystihnúť postava Ruth Handler vynálezkyňa

Barbie nikdy nezostarne

Foto: Internet

Bábika Barbie je tu s nami už vyše 60 rokov a stále žne veľký úspech. Nápad vytvoriť prvú Barbie skrsol v hlave Ruth Handlerovej v roku 1959. Celé meno Barbie, teda Barbie Millicent Roberts bolo inšpirované dcérou vynálezkyne: Barbarou. Barbie je nielen hračkou, zberateľským kúskom či inšpiráciou. Tu sú o nej najzaujímavejšie fakty, ktoré vás môžu naozaj prekvapiť.

1. Je to najpopulárnejšia bábika v dejinách. Každú hodinu sa jej predá viac ako 100 kusov.

- Prvá Barbie mala prácu modelky, no v tejto dobe sú v ponuke bábiky Barbie s viac ako 125 povolaniami vrátane prezidentky Spojených štátov.
- Bábika Ken bola uvedená na trh až po dvoch rokoch od vydania prvej Barbie. Meno má po synovi vynálezkyne.
- Barbie sa predáva v 150 štátoch na svete.
- Najdrahšia Barbie, ktorá bola predaná stála vyše 300 000 dolárov, avšak prvá Barbie stála iba tri doláre.

Salome Bočkayová, 14 rokov,
redaktorka Novín DUK

Počuli ste už o prekliatom dieťati?

V súčasnosti je J. K. Rowlingová asi tou najznámejšou britskou autorkou. Napísala *Harryho Pottera*, naozaj emblematickú sériu, ktorá má sedem dielov, ale pozor, je aj jeden ďalší... Ten je skôr o synovi samotného Harryho Pottera. Zo spomínanej série sa predalo viac ako 600 miliónov kópií, čo je priam neuveri-

teľný úspech. J. K. Rowlingová píše knihy dodnes, no nielen pre mládež a dospelých, ale aj pre deti, ako napríklad rozprávky *Ikabog* alebo *Vianočné prasiatko* a iné. Avšak jej najnovší počín z magického sveta Harryho Pottera bol napísaný formou scenára, čiže nie, nie je to obyčajná beletria. V spolupráci s Jackom

Thornom a Johnom Tiffanyom sa teda „narodil“ scenár *Harry Potter a prekliate dieťa*. Ako som už vyššie načrtnol, je o Albusovi Severusovi Potterovi, jeho synovi, ktorý utiekol z domu a omylom odovzdal časovrat Voldemortovej dcére. Opäť dobrodružstvom nabitý príbeh, pretože áno, J. K. Rowlingová je veľmi dobrá spi-

sovateľka, ktorá dokáže zabaviť hocikoho, absolútne nezáleží na veku. A keď už sme pri tom veku, sama autorka sa narodila 31. júla 1965, čiže keď vyjde toto piate číslo *Novín DUK*, už bude zase o rok staršia.

Samuel Jursa,
redaktor Novín DUK

Pavol Dobšinský

V piatom čísle našich *Novín DUK* sme si pripomenuli tvorbu najznámejšieho slovenského rozprávkaru Pavla Dobšinského. Názov jednej z jeho rozprávok ukrýva nasledujúca osemšmerovka. Ako rýchlo sa Ti ju podarí vylúštiť?

E	C	V	O	Š	O	V	A	L	S
Y	N	A	Č	N	E	I	R	D	T
Ý	K	S	N	I	Š	B	O	D	R
A	J	V	T	P	O	V	E	S	Ť
A	I	C	Á	R	T	S	U	L	I
Y	A	Z	H	R	I	A	V	O	R
H	A	N	O	E	P	G	L	V	Í
I	B	R	B	A	T	Z	A	A	I
N	E	B	O	J	S	A	O	P	A
K	K	A	R	K	O	R	O	R	P

Legenda obsahuje 12 slov, ktoré po nájdení prečiarknite:

1. DOBŠINSKÝ
2. DRIENČANY
3. ILUSTRÁCIA
4. KNIHY
5. NEBOJSA
6. OBOR
7. PAVOL
8. POVEŠŤ
9. PROROK RAK
10. ROZPRÁVKY
11. SLAVOŠOVCE
12. STRIGA

TAJNÍČKA OSEMSMEROVKY (spolu 21 neprečiarknutých písmen čítaných po riadkoch) znie:

<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>	<input type="text"/>
----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------	----------------------

Adam Cadmon Tchambak, 11 rokov, redaktor *Novín DUK*

GENERÁLNY PARTNER DUK

HLAVNÍ PARTNERI DUK

ORGANIZÁTORI DUK

PROJEKT FINANČNE PODPORILO

PARTNERI DUK

ZRIAĐOVATEĽ
DIVADLA ARÉNAPARTNER DUK
ONLINESPOLUORGANIZÁTOR
WORKSHOPOV DUK

MEDIÁLNI PARTNERI DUK

Vydáva: Združenie Maxa Reinhardta, Čajakova 1, 811 05 Bratislava. Editori: Dominika Horváthová, Michal Onduš.

Redakcia: Adam Cadmon Tchambak, Ariana Ceres Tchambak, Ester Lőrincová, Salome Bočkayová, Samuel Jursa.

Grafická úprava: Commercium s.r.o.